

The background of the cover is a photograph of a night landscape. The sky is a deep blue, filled with numerous small, white stars. On the left side, a tall, thin tree with bare branches reaches up towards the sky. In the foreground, a dark, winding path leads from the bottom center towards the middle ground. The path is flanked by dark, silhouetted vegetation and trees. In the distance, a line of trees and a small, dark building are visible on the horizon under the starry sky.

Tähtitaivas

kotikujan yllä

Pertti Hagelberg

TÄHTITAIVAS KOTIKUJAN YLLÄ

Pertti Hagelberg

Tähtitaivas kotikujan yllä

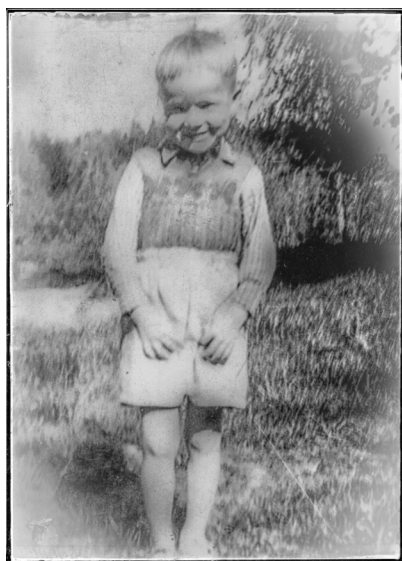
Waldemar etsii omaa polkuaan

© 2022 Pertti Hagelberg

Kannen suunnittelu ja toteutus: Pertti Hagelberg
Sisuksen taitto: Pertti Hagelberg

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-6498-5

*Tie tuo aina takaisin
elämän ensimmäisille mansikkapaikoille –
lapsuuteen.*

Juurilla

Helle ja hiljaisuus – tuulen heikko humina on ainoa ääni. Ensimmäiset ihmiset liikkuiivat ja asuivat aivan näillä kulmilla joskus noin 4000 vuotta sitten. Hekin saattoivat tuolloin kuunnella tuulen huminaa metsässä ja pyyhkäistä hikeä otsaltaan. Silloin elettiin kivi-kautta. Paljon on tapahtunut sen jälkeen – minne lienevät nuo ensimmäiset asukkaat jatkaneet matkaansa, missä kaikkialla mahtaa asustaa heidän jälkeläisiään? Jälkeensä he ovat jättäneet vain joitakin harvoja esineitä, työvälineitään, jotka Museovirasto on tutkinut ja asemoinut historian aikajanelle.

Waldemar istuu isänsä rakentaman kesämökin terassilla Kivisojalla. Waldemar on omilla juurillaan. Hän syntyi Rampperilla, neljänsadan metrin päässä tästä paikasta. Kymmenen ensimmäistä vuottaan hän asui isänsä tämän kujan päähän rakentamassa

pienessä mökissä. Voiko tämän lähemmäksi lähtöpistettään palata?

Mikä tulee muistoissa minkä jälkeen tai mitä ennen. Järjestystä lienee turha tavoitella – aivan turha, ja onko sillä jälkeinpäin, vuosikymmenien jälkeen, lopultakaan oikeasti merkitystä tuleeko muistoissa seuraus jo ennen syytä jos se joka tapauksessa on tullut. Muistojen palasista muodostuu se mikä on nyt tai mikä oli ennen, miten kaiken koemme, mitä me olemme. Olemassa oleminen ei sinänsä, ilman muistoja, ole tyhjää merkityksellisempää.

Aina kun palaamme johonkin muistoomme, lisäämme siihen samalla lisää kerrosta kaiken myöhemmän kokemuksemme sekä muiden kertoman ohjaamana. Hyviksi kokemamme muistot vahvistuvat (lapsuuden kesät olivat aina aurinkoisia ja iloa täynnä!) ja saavat lisää kerroksia koska palaamme niihin usein – huonot puolestaan haalistuvat, ohenevat ja haurastuvat. Ehkä näin onkin hyvä, turha kantaa huonojen päivien ja synkkien hetkien muistoja läpi vuosikymmenien.

*Kaikki se mistä Waldemar tässä kirjoittaa, perustuu muistoihin, Waldemarin muistoihin. Monet asiat ovat mahdollisesti tapahtuneet erilaisessa järjestyksessä tai faktisesti hie-
man toisin kuin ne Waldemarin muistoissa ovat. Kaikki se on Waldemarin muistin mu-
kaan kuitenkin tapahtunut.*

Ja näin se alkaa.

*Ajamme takaa jotakin sellaista
mikä on jo mennyt –
 merkkejä haaveiden ajasta
 unelmien synnystä
satunnaisten kohtaamisten jättämiä jälkiä*

*mitä on jäljellä vuosikymmenten jälkeen
 myrskyjen tynnyttyä
 sateiden mentyä*

vuosien haurastamia muistikuvia

I OSA

Kivisoja

Kun kaikki alkoi

Syntymässään ihminen ylittää elämän tapahtumahorisontin. (Avaruuden mustia aukkoja ympäröi tapahtumahorisontti, rajapinnan ylitettyään mikään ei voi päästä takaisin rajapinnan ulkopuolelle.) Alkaa matka tunteuttomaan, matka jossa ei voi palata ajassa taaksepäin, matka jolta ei ole paluuta.

Waldemarin syntyessä elokuussa 1947 oli toisen maailmansodan päättymisestä Euroopassa kulunut noin kaksi vuotta ja kolme kuukautta. Sota oli kaikilla muistissa. Kaikesta oli puute, elintarvikkeista, rakennusmateriaaleista, lääkkeistä – ylipäänsä siis kaikesta. Jälleenrakennustyö ja sen myötä kasvava optimismi oli vasta pääsemässä alkuun. Kaikki yrittivät vain toipua kokemuksistaan ja menetyksistään. Jokaisella oli perheenjäsen, sukulainen tai hyvä ystävä

joka oli kaatunut sodassa. Näin siis aikuisilla, pienet lapset eivät tietystikään osanneet ymmärtää näitä asioita. Lapset olivat silloinkin lapsia.

Lapsuus on aikaa joka vaikuttaa koko loppuelämään. Näin sanovat asiaa tutkineet. Waldemarin lapsuus oli varmaankin ajasta huolimatta useimpien mittapuiden mukaan aivan turvallista ja tavallista. Ei ollut väkivaltaa, ei juopottelevia vanhempia, ei tarvinnut nähdä nälkää – oli pieni ja vaatimaton mutta turvallinen koti. Lisäksi Isän vanhemmat, Mamma ja Pappa, asuivat naapurissa noin kolmensadan metrin etäisyydellä. Mammala olikin melkein toinen koti.

Waldemarin varhaisin muisto on myöhäiseltä illalta elokuussa 1950. Waldemar oli kolmen vuoden ikäinen ja istui Isän reppuselässä. Isä käveli metsikön reunassa kulkevaa polkua, oikealla puolen oli laaja peltoaukea jota halkoi kotimökille tuova kuja. Kaiken päällä loisti kirkas tähtitaivas syvän sinisellä taivaalla. Tähtitaivas pürtyi lähtemättömästi Waldemarin muistiin. Tähdet valaisivat mai-

semaa käsittämättömän kirkkaina ja ne tuntuivat olevan melkein käsin poimittavalla etäisyydellä.

Ei Waldemar silloin tajunnut, miksi oli siellä Isän kanssa kahden iltamyöhällä. Hän oli ollut jo nukkumassa kun Isä herätti ja sanoi että mentäisiin mammalaan. Siellä saisi jatkaa nukkumista. Unensekaisissa tunnelmissa mieleen syöpyi ainoastaan tähtien ihmeellinen valo. Ja myös se, että hän oli Isän reppuselässä, koskaan sen jälkeen Waldemar ei muista olleensa Isän reppuselässä tai sylissä. Syy myöhäiseen kävelyyn tähtien valossa oli seuraavana päivänä syntynyt Waldemarin veli, veli joka on jo matkannut takaisin tähtiin. Isä kantoi Waldemarin mammalaan jotta Äiti sai Mamman ja kättilön avustuksella hoitaa Pikkuveljen maailmaan. Waldemarin asema perheessä, tulevan kuusilapsisen katraan vanhimpana, muuttui tuona yönä peruuttamattomasti. Esikoisena hän joutui luopumaan siitä jakamattomasta huomiosta, jota vanhemmiltaan siihen saakka oli saanut. Tähdet toimivat todistajina ja muistuttajina aina myöhemmin tuosta yöstä.

Muut lapsuuden muistot ovatkin sitten kaikkea muuta kuin tarkassa ajallisessa järjestyksessä. Saunassa saatu häämyrkytys, kesäaamuun herääminen Rampperin Mammalassa yläsängyssä, separaattorin huumauttava ääni ja ”PikkuMatti”-radiolla kuunnellut Helsingin olympialaiset sijoittuivat kuitenkin varmuudella aikaan ennen koulun aloittamista.

Waldemarin kodin keittiö oli pieni huone eteisen ja kamarin välissä. Siihen mahtui juuri ja juuri hella, pieni ruokapöytänä toimiva kaappi ikkunan eteen sekä puulaatikko, josta pitkin päivää Äiti työnsi hellan pesään klapeja. Hellalla laitettiin ruoka ja lämmitettiin tarvittava vesi. Hellaan ei saanut koskea, se oli kielletty ja kokemuksesta Waldemar myös tiesi miksi. Kamari oli vähän tilavampi. Takaseinälle mahtui heteka, etuosaan pieni pöytä ja neljä tuolia. Yöllä heteka levitettiin, ja silloin se täytti melkein puolet koko kamarin lattiasta. Lisäksi keit-

”Olen somerolainen paluumuuttaja. Kirjoittaminen ja valokuvat ovat lähellä sydäntäni. 2020 julkaisin kirjan ”Sanoitettuja kuvia” jossa runot ja valokuvat (havaintoja paikoista joissa olen kulkenut) täydentävät toisiaan.”

”*Tähtitaivas kotikujan yllä*” on kertomus nuoresta Waldemarista joka aloittelee elämäänsä Somerolla ja etsii omaa polkuaan jota seuraamalla voisi toteuttaa haaveensa. Valitettavasti haaveita ja tahtoa on aina enemmän kuin mahdollisuuksia. Haaveistaan hän ei kuitenkaan helpolla luovu, maalia vaan täytyy olosuhteiden mukaan liikutella. Aina ei Waldemarilla tunnu olevan täysin selvillä mikä onkaan se onnellinen olotila jota hän tavoittelee.

Eletty elämä kerryttää Waldemarilla, kuten kaikilla muillakin, muistoja tapahtumista ja asioista. Näistä muistojen palasista muodostuu se mitä me ihmisinä olemme, ilman muistoja elämä olisi tyhjää, merkityksetöntä.

Koti ja kotiseutu – kaipuu sinne on käsinkosketeltavalla, surrealistisella tavalla koko ajan läsnä elämässä. Vanhemmat ja esivanhemmat, elävät ja jo kuolleet kulkevat lomittain menneen elämän, nykyisyyden, tulevaisuuden, perityn tiedon ja viisauden päättömänä virtana.

